

Sygn. akt III PK 119/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski (sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa A. P.

przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Zespołowi Opieki Zdrowotnej w [...] o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 lipca 2017 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...]

z dnia 12 lutego 2016 r., sygn. akt IV Pa .../15,

oddala skargę kasacyjną i zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej 1800 zł (tysiąc osiemset) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powódka domagała się zasądzenia od pozwanego kwoty 9.900 zł wraz z ustawowymi odsetkami, których sposób wyliczenia określono w pozwie, a także

zwrotu kosztów procesu. Powódka wyjaśniła, że żądane kwoty stanowią różnicę między wynagrodzeniem otrzymanym przez powódkę w okresie od 1 października 2011 r. do 31 grudnia 2013 r. a wynagrodzeniem należnym. Zdaniem powódki, różnica ta została spowodowana niewypłaceniem na rzecz powódki dodatków za pracę w godzinach nocnych oraz w niedzielę i święta przewidzianych w art. 99 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2013 r., poz. 217.).

Pozwany, w odpowiedzi na pozew, wniósł o oddalenie powództwa w całości. Wskazał, że art. 99 ustawy o działalności leczniczej, z którego treści powódka wywodzi swoje roszczenie, nie ma zastosowania do pracowników pogotowia ratunkowego. Zdaniem pozwanego, pogotowie ratunkowe, którym jest Dział Pomocy Doraźnej, funkcjonuje w pozwanym jako jednostka wyodrębniona w stosunku do struktury organizacyjnej szpitala. Pozwany wskazał, ponadto, że powódka otrzymała dodatek wynoszący 30% stawki godzinowej wynagrodzenia zasadniczego za każdą godzinę pracy na podstawie § 22 Regulaminu Wynagrodzenia Pracowników SP ZOZ w [...]. Ponadto, pozwany zarzucił, że roszczenie powódki jest bezzasadne, gdyż w 2003 r. między pozwanym a zarządami działającymi w zakładzie związków zawodowych zostało zawarte porozumienie, na podstawie którego pracownikom Działu Pomocy Doraźnej dodano do wynagrodzenia zasadniczego kwotę 100 zł w celu zrekompensowania utraconych dodatków wynoszących 45% stawki godzinowej za każdą godzinę pracy wykonywaną w niedzielę i święta oraz 65% stawki godzinowej za każdą godzinę pracy wykonywaną w porze nocnej. Utrata wyżej wymienionych dodatków nastąpiła w wyniku nowelizacji ustawy o zakładach opieki zdrowotnej dokonanej ustawą z dnia 22 grudnia 1999 r. o zmianie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2000 r. Nr 3, poz. 28). Pozwany wskazał również, że powódka była objęta porozumieniem z dnia 26 lutego 2003 r.

Sąd Rejonowy w [...] wyrokiem z 28 września 2015 r. oddalił powództwo (pkt 1), zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 900 zł z tytułu kosztów procesu (pkt 2) i odstąpił od obciążenia powódki kosztami procesu w pozostałym zakresie (pkt 3). Sąd Rejonowy ustalił na podstawie opinii biegłego z zakresu księgowości i rozliczeń finansowych, że suma różnic między dochodzonymi dodatkami a

dodatkiem wypłaconym w spornym okresie wynosiła 11.162,78 zł. Sąd Rejonowy uznał jednak, że powódce nie należą się dodatki przewidziane art. 99 ustawy o działalności leczniczej, gdyż powódka nie była pracownikiem podmiotu prowadzącego działalność leczniczą typu stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, tylko była pracownikiem zatrudnionym u pracodawcy wykonującego działalność leczniczą o charakterze ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych. Zdaniem Sądu, dodatków przewidzianych w art. 99 ustawy o działalności leczniczej nie należy wiązać z rodzajem wykonywanej pracy, lecz raczej z zatrudnieniem u konkretnego pracodawcy. Sąd ustalił, że Dział Pomocy Doraźnej świadczący ambulatoryjne świadczenia zdrowotne, jest odrębnym od szpitala pracodawcą. Odrębność pracodawców, zdaniem Sądu, uniemożliwia ocenę sytuacji płacowej powódki w celu stwierdzenia dyskryminacji płacowej, gdyż nakaz równego traktowania pracowników odnosi się do jednego pracodawcy.

Wyrok Sądu Rejonowego powódka zaskarżyła w części - w zakresie pkt. 1 i 2. Zarzucono naruszenie: (-) art. 3 k.p. w zw. z art. 4 ust. 1, art. 99 i art. 210 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej przez przyjęcie, że pracodawcą powódki był Dział Pomocy Doraźnej; (-) naruszenie art. 99 w związku z art. 4 ust. 1 i art. 42 ust. 1 i 2 ustawy o działalności leczniczej przez błędne przyjęcie, że powódka nie jest uprawniona do dodatków określonych w art. 99; (-) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez nieuwzględnienie przy ocenie zebranego materiału dowodowego dowodu z dokumentu Regulaminu pracy obowiązującego u pozwanego; (-) naruszenie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 102 k.p.c. przez obciążenie powódki kosztami postępowania.

Sąd Okręgowy w [...] wyrokiem z 12 lutego 2016 r. uwzględnił apelację powódki i zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki 11.162,76 zł wraz z odsetkami liczonymi w sposób określony w wyroku (pkt 1); rozstrzygając o kosztach postępowania przed Sądem pierwszej instancji oraz postępowania apelacyjnego (pkt 2 i 3). Sąd stwierdził, że powódka słusznie zarzuca, że Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił zmian w zakresie funkcjonowania podmiotów prowadzących działalność leczniczą wprowadzonych ustawą z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej. Wskazał, że przed wejściem w życie tej ustawy, tj. przed 1 lipca 2011 r., obowiązywała ustawa z dnia

30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej, która definiowała pojęcie zakładu opieki zdrowotnej i regulowała udzielanie świadczeń zdrowotnych. W artykule 2 ust. 1 ustawa ta określała, jakie podmioty są zakładem opieki zdrowotnej; wśród 12 podmiotów stanowiących zakład opieki zdrowotnej w pkt 1 był wymieniony szpital, a w pkt 3 pogotowie ratunkowe. Z treści art. 2 ust. 1 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej wynika, że pogotowie ratunkowe stanowiło odrębny od innych zakład opieki zdrowotnej, który mógł być częścią innej jednostki organizacyjnej jak przewidywał ust. 2 art. 2 tej ustawy. Wobec uznania odrębności pogotowia ratunkowego w stosunku do innych zakładów opieki zdrowotnej była odrębna regulacja płacowa dla pracowników pogotowia zawarta w art. 32L ustawy, który przewidywał dla pracowników wykonujących zawód medyczny zatrudnionych w zespole wyjazdowym pogotowia ratunkowego dodatek w wysokości 30% stawki godzinowej wynagrodzenia zasadniczego na każdą godzinę pracy. Artykuł 32L ust. 1 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej przewidywał dodatki 65% stawki godzinowej wynagrodzenia zasadniczego za każdą godzinę pracy wykonywanej w porze nocnej i 45% tej stawki za każdą godzinę pracy wykonywanej w porze dziennej w niedziele i święta oraz dni dodatkowo wolne od pracy dla pracowników wykonujących zawód medyczny, zatrudnionych w systemie pracy zmianowej w zakładach opieki zdrowotnej przeznaczonych dla osób, których stan zdrowia wymaga całodobowych świadczeń zdrowotnych. Sąd wskazał również, że odrębność pogotowia ratunkowego na gruncie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej potwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z 17 listopada 2011 r., sygn. akt III PZP 4/11. Porównując powyższe regulacje z regulacjami ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2015 r., poz. 618 ze zm.), Sąd wskazał, że ustawa wprowadza pojęcie podmiotu leczniczego i w art. 4 ust. 1 pkt 2 stwierdza, że podmiotami leczniczymi są samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej. Jednocześnie podkreślił, że w tym artykule nie są wymienione pogotowia ratunkowe jako odrębne podmioty lecznicze. Sąd ustalił, że po wejściu w życie ustawy o działalności leczniczej Rada Powiatu w [...] uchwałą z dnia 31 października 2012 r. nadała pozwanemu statut, którym w § 5 ust. 3 określiła podstawowe zadania Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w [...]. Z treści ust. 3 pkt 9 wynika, że do podstawowych zadań pozwanego należy

świadczenie medycyny ratunkowej przez usługi zespołów ratownictwa medycznego i Szpitalnego Oddziału Ratunkowego. Stosownie do tego zadania w strukturze organizacyjnej pozwanego przewidziano Dział Pomocy Doraźnej jako odpowiednik dawnego pogotowia ratunkowego oraz Szpitalny Oddział Ratunkowy co wynika z Regulaminu organizacyjnego Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w [...]. Uwzględniając powyższe, Sąd stwierdził oczywistą błędność ustalenia dokonanego przez Sąd pierwszej instancji, że pracodawcą powódki był Dział Pomocy Doraźnej jako podmiot odrębny od pozwanego. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że konsekwencją braku wyodrębnienia Działu Pomocy Doraźnej z podmiotów leczniczych w ustawie o działalności leczniczej jest brak odrębnej regulacji płacowej dotyczącej jego pracowników. W dziale III tej ustawy nie ma odpowiednika art. 32L ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, jest tylko art. 99 stanowiący odpowiednik art. 32L poprzednio obowiązującej ustawy. Treść art. 99 ustawy o działalności leczniczej odróżnia od treści art. 32L ustawy o zakładach opieki zdrowotnej określenie pracowników uprawnionych do dodatków przewidzianych w tych artykułach. Art. 32L przewidywał prawo do tych dodatków dla pracowników zatrudnionych w zakładach opieki zdrowotnej przeznaczonych dla osób, których stan zdrowia wymaga całodobowych świadczeń zdrowotnych, natomiast art. 99 stanowi, że dodatki przysługują pracownikom zatrudnionym w podmiocie leczniczym wykonującym działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne całodobowe świadczenia zdrowotne. Zdaniem Sądu Okręgowego, o rozumieniu art. 99 przesądza struktura organizacyjna pozwanego oparta na ustawie o działalności leczniczej znosząca odrębność organizacyjną dawnego pogotowia ratunkowego zastąpionego Działem Pomocy Doraźnej stanowiącym jedną z wielu części Samodzielnego Zespołu Opieki Zdrowotnej w [...]. Pozwany jest podmiotem leczniczym prowadzącym działalność w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. Ogólne określenie pracowników uprawnionych do dodatków jako pracowników zatrudnionych w podmiocie leczniczym prowadzącym stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne uzasadnia interpretację art. 99 proponowaną przez powódkę, według której do nabycia prawa do dodatków nie jest wymagane zatrudnienie w tej części podmiotu leczniczego, która prowadzi świadczenia zdrowotne stacjonarne i całodobowe. Zdaniem Sądu Okręgowego,

powyższa interpretacja znajduje oparcie w treści stanowiska Ministra Zdrowia przedstawionego w piśmie z dnia 21 grudnia 2012 r. (k. 10, tom I). Z pisma tego wynika, że brak odpowiednika art. 32^Ł w ustawie o działalności leczniczej został podyktowany zamiarem ustawodawcy nie różnicowania wynagrodzeń dla osób wykonujących podobne czynności w ramach ratownictwa poza szpitalnego i w szpitalnym oddziale ratunkowym. Ponadto Minister Zdrowia jednoznacznie stwierdził, że dodatki przewidziane w art. 99 należą się pracownikom wykonującym zawód medyczny, zatrudnionym w systemie pracy zmianowej, jeżeli podmioty lecznicze będące dysponentami zespołów ratownictwa medycznego są jednocześnie podmiotami leczniczymi wykonującymi stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. W niniejszej sprawie pozwany jest dysponentem zespołów ratownictwa medycznego, które wchodzi w skład Działu Pomocy Doraźnej będącego częścią składową pozwanego, co uzasadnia roszczenie powódki.

Wyrok Sądu Okręgowego pozwany zaskarżył w całości. Zarzucono naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię, to jest:

(-) art. 99 w zw. z art. 210 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 618 ze zm.), polegające na niewłaściwym przyjęciu, że pozwany, po myśli art. 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 1502 ze zm.), pozostawał pracodawcą powódki, dlatego też obowiązany był do zapłaty na rzecz powódki dodatków za pracę w godzinach nocnych oraz w niedzielę i święta, w ramach świadczonej przez nią pracy w dziale pomocy doraźnej;

(-) art. 99 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 618 ze zm.), polegające na niewłaściwym przyjęciu, że przepis ten dotyczy dodatków dla pracowników świadczących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (tj. niestacjonarne i nie całodobowo), takich jak wykonywane w dziale pomocy doraźnej, - a wbrew temu, że dodatek ten przysługuje wyłącznie pracownikom wykonującym zawód medyczny, zatrudnionym w systemie pracy zmianowej, w zakładach opieki zdrowotnej, gdzie przebywają osoby potrzebujące całodobowej, stałej opieki zdrowotnej.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od

powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, ewentualnie o przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania; ponadto wniosł o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Powódka, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanego okazała się nie mieć uzasadnionych podstaw.

W pierwszej kolejności należało odnieść się do zarzutu naruszenia prawa materialnego dotyczącego określenia pracodawcy powódki. Skarżący podnosił bowiem, że pozwany nie był pracodawcą powódki i w związku z tym nie był zobowiązany do wypłaty spornych dodatków. Zdaniem Sądu Najwyższego Sąd Okręgowy trafnie przyjął, iż pracodawcą powódki jest pozwany SPZOZ w [...]. Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku dział pomocy doraźnej jest jedynie częścią składową pozwanego. Z analizy obowiązującej ustawy, regulaminu pracy, statutu i regulaminu organizacyjnego wyraźnie wynika też, że jednostki organizacyjne nie posiadają cech koniecznych do uzyskania statusu pracodawczego. Tak więc należało przyjąć, że zgodnie z art. 3 k.p. pracodawcą powódki był pozwany. Skarżący podejmuje w związku z powyższym próbę kwestionowania ustaleń faktycznych w tej kwestii bez przedstawienia zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego, co w oczywisty sposób jest niedopuszczalne.

Kolejne zarzuty skargi kasacyjnej koncentrują się na wykładni art. 99 ustawy o działalności leczniczej. Także i te zarzuty należało uznać za niezasadne. Sąd drugiej instancji, wbrew twierdzeniom skarżącego, przyjął że do pracowników pozwanego wykonujących zawód medyczny w systemie pracy zmianowej w dziale pomocy doraźnej znajduje zastosowanie art. 99 ustawy o działalności leczniczej. Wynika to z tego, że pozwany prowadzi działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, co stanowi przesłankę nabycia

prawa do dodatków określoną w art. 99 ustawy. Z przepisu tego nie wynika także, by nabycie prawa do tych dodatków było uzależnione od zatrudnienia w tej części podmiotu leczniczego, która prowadzi świadczenia zdrowotne stacjonarne i całodobowe.

Nie można zaakceptować stanowiska skarżącego, opierającego uzasadnienie swego stanowiska na wykładni poprzednio obowiązujących przepisów (art. 32L i 32Ł) ustawy o zakładach opieki zdrowotnej. Sąd Okręgowy odniósł się do tego problemu. Należy zgodzić się, że nowa regulacja ustawowa w istotny sposób zmieniła dotychczasowe zasady funkcjonowania podmiotów leczniczych, jak i zasady wynagradzania pracowników. W art. 210 ustawy o działalności leczniczej wyraźnie przewidziano, że pracownicy zatrudnieni w dotychczasowych zakładach opieki zdrowotnej stali się pracownikami odpowiednich podmiotów leczniczych. Wynika z tego, że przepisy płacowe tej ustawy mają zastosowanie do wszystkich pracowników. Dotyczyć to musi więc także i art. 99 ustawy. Nabycie prawa do świadczeń ustawowych może być więc uzależnione jedynie od spełnienia przewidzianych w konkretnym przepisie przesłanek.

Zgodnie z treścią art. 99 ustawy dodatki przysługują pracownikom wykonującym zawód medyczny zatrudnionym w systemie pracy zmianowej w podmiocie leczniczym wykonującym działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. Przyjmując, że przesłanka „działalności leczniczej w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne” odnosi się do podmiotu leczniczego, a nie do pracownika należy stwierdzić, że powódka spełniała wszystkie przesłanki nabycia prawa do tych dodatków. Odniesienie działalności do pracodawcy, jak zauważył Sąd Okręgowy, wynika jednoznacznie z treści pisma Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2012 r.

Reasumując należy stwierdzić, że z art. 99 ustawy o działalności leczniczej wynika, iż przesłanką nabycia prawa do dodatku jest wykonywanie działalności leczniczej w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne jest odnoszone do podmiotu leczniczego, a nie do pracownika lub jednostki organizacyjnej w której świadczy on pracę. Przeciwna interpretacja tej ustawowej przesłanki prowadziłaby do zaakceptowania nierównego traktowania pracowników wykonujących u tego samego pracodawcy pracę tego samego rodzaju (zmianową,

w niedziele i święta, dni wolne od pracy i w nocy), gdyż zatrudnienia w różnych jednostkach organizacyjnych nie można uznać za dopuszczalne kryterium różnicujące pracownicze uprawnienia płacowe. Taka interpretacja naruszałaby więc z pewnością art. 18^{3c} k.p.

Mając powyższe na uwadze należało stwierdzić, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu a skarga kasacyjna nie była oczywiście uzasadniona.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., orzeczono jak w sentencji wyroku.

kc